

L I T E R A T U R A

Winkler Josef R., 1983 : Tri nové spôsoby usmrčovania entomologického materiálu pred preparáciou nasucho bez použitia octanu etylnatého.

Múzeum (Bratislava) 28 (3) : 20 - 26.

Z pojednání vyplývá, že octan etylnatý může být v případě potřeby zcela vyloučen a nahrazen některými běžně dostupnými přípravky, samozřejmě při příslušně pozmeněném způsobu usmrčování nasbíraného materiálu.

V práci jsou doporučovány celkem tři následující postupy :

- 1) usmrčování přímým vhozením materiálu do vodního roztoku saponátového přípravku JAR EXTRA. 5 kapek přípravku na 50 ml vody.
- 2) usmrčování přímým vhozením materiálu do vodního roztoku dezinfekčního prostředku AJATIN SPOFA (je míněn bezbarvý vodný roztok, tzv. "bílý" ajatin, nikoli stejnojmenná hnědá, lihová tinktura). Nejméně 2 kapky (raději více !) přípravku na 50 ml vody.

V obou výše uvedených případech po několika dnech dochází k silnému změkčovacímu efektu (v případě sub 1) též k zakalení roztoku, což však není na závadu), ale také k samovolnému otevírání krovek, rozprostírání křídel a vysunování kopulačních orgánů. Pokud se tomu má předejít, je nutno materiál z roztoku včas vyjmout a proces zvláčňování nechat "dojít" v klasickém rozvlhčovačce nebo v "syntetické verzi Newmanovy rozvlhčovací plechovky". Do smrtičky můžeme vložit nastříhané proužky celofánu, igelitu nebo obdobného materiálu, nikoli papírové.

- 3) usmrčování terpentýnovým olejem. Postup zcela stejný jako při všeobecně známém použití octanu etylnatého, pouze s tím rozdílem, že nestačí malé dávky. Výplňový materiál smrtičky (piliny, buničitá vata a pod.) musí být terpentýnovým olejem zcela prosáklý, přímo mokrá. Nestačí pouhé výpary, k účinku dochází kontaktně, potom je usmrčovací efekt prakticky okamžitý. Jinak platí stejné zásady jako při aplikaci octanu etylnatého (nepřeplňovat smrtičky a pod.). Terpentýnovým olejem se docílí přímo ideální vláčnosti. Je zvláště vhodný zejména pro velmi malé objekty, neboť hmyz zůstává velmi dlouho vláčný. Terpentýnový olej se odpařuje mnohem pomaleji než octan etylnatý, takže objekty lze preparačně upravovat i po čase, po kterém by při aplikaci octanu etylnatého hrozilo jejich poškození.

V citované práci jsou popsány vlastnosti použitých činidel, možnosti jejich získání, způsob jejich aplikace, specifické výhody a nevýhody, stupně hodnocení v jednotlivých případech, a toto vše je v závěru shrnuto ve srovnávací tabulce.

Josef R. Winkler.